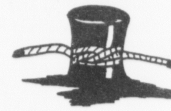
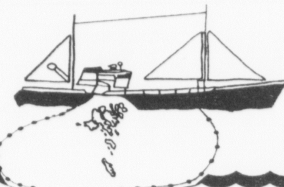
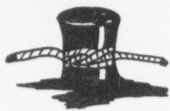

panelið

Støðan í fiskiveiðumøguleikum føroyinga

Tað er ikki longur frítt at fara, og tað er ikki longur frítt at veiða óavmarkaðar nøgdir.

Veiðuekin, vit áttu saman við øðrum, eiga einstakir nú burturav, meðan okkara sjógv, sum aðrir troyttu í nógvar mannsaldrar, eiga vit burturav.

Skal so fiskiveiða skipast so, at hvør bert roynir á sínum øki?

Hetta vildi elvt til so kollveitandi broytingar at valla nakað

í. Við honum var væl vunnið, men einki mist.

Nú er annar leikur framdur, og eru høvuðsspurningarnir aðrir.

Teir verða at skifta í fyra partar:

Fyrsti partur er móttvegis teim londum, sum einki hava at veita okkum afturfyrir veiðurætt við Føroyar.

Her koma uppá tal Póland,

a kann fáast við kanadiummenn um veiðu innan teirra kvotur, sum í lotuni tykjast í størri lagi.

Triði høvuðsspurningurin við vikur teim londum, har sinamill- um rættindini koma inn í myndina. Her er talan um Noreg, Félagsmarknaðin, Russland og lutvist Ísland (svartkaft/lotnu og norðhavssild).

Fyrbílissemjur eiga at fáast í lag við Noreg og Félagsmarknaðin skjótast, tí 1. mars fer kassasáttmálin úr gildi.

Noreg hevur áhuga fyri linu- og garnaveiðu við Føroyar, men ikki trolveiðu, fiskaslogini, teir veiða, hava ikki so alstóran áhuga fyri føroyingar, men hjá teim eins stórt virði, sum toskaveiðan við Norðurnoreg og kraftblokka- og idnaðarveiðan í Norðsjónum hevur fyri okkum. Her skuldi tí liggið væl fyrir at fingið sáttmála í lag.

Verri er við Félagsmarknaðinum. Teir eru ósamdir innan hýsis, og fyrr enn greitt er, hvar vit sleppa at veiða hjá teim og hvørjar nøgdir, ber illa til at fylla nakran karm í møguligum sáttmála. Her skuldu félagsá- hugamálini hvør hjá øðrum annars elvt til, at vit komu til sættis sum skjótast. Teir veiða virðis- miklan fisk undir Føroyum og vit idnaðarfisk og sild og makrel til matna í Norðsjónum. Virði av tí, teir veiða hjá okkum, er nakað stórri, enn tað vit veiða hjá teimum, men trupulleikin er, at bretar, sum er félagsmarknaðar- landið, vit veiða mest hjá, leggja størsta dentin á at veiða tosk og hýsu hjá okkum, sum eru slogini vit hava minst at lata av. Tað

verða sostatt fransar og týskar- ar, sum fáa mesta fyrimunin av, at vit veiða í bretskum sjógv, og hetta ger tað ikki lættari at fáa semju í lag innan félags- marknaðin og serliga ikki í lot- uni, har týskarar og belgimenn hava veiðuloyvi undir Íslandi, men ikki bretar.

Tjak hevur staðist í Føroyum, um hvørt vit hava ráð at lata nakað av toski og hýsu.

Eg meti støðuna so, at ikki sleppst undan at lata nakað, skulu bretar inn í myndina.

Allir eru samdir um at lata sum minst av toski og hýsu fyri at sleppa undan at avmarka veiðuna hjá teim føroyingum, sum í lotuni royna hesar stovnar. Men hesum sleppst valla undan, skulu ráð fiskifrøðinga verða fylgd. Antin sleppa vit at veiða í bretskum sjógv, og fáa teir tá nokur tons av toski og hýsu umframt upsa, kalva og annan matfisk, ella skulu vit burtur av bretskum øki og skulu tá hava so stóran part av norðsjóarflotanum undir Føroy- ar at royna, at hesin veiðir mun- andi meira av toski og hýsu, enn tað latið kann verða bretum.

Okkum tæni tað best, um félagsmarknaðarlondini sem- ast, tí tá vil áhugi fransa og týskara fyri upsa, longu, blá- longu og kongafiski stuðla okk- ara ynski um avmarkan í fremm- andari veiðu eftir toski og hýsu.

Russar hava sýnt áhuga fyri at veiða svartkaft, langaspori og møguliga kongafisk undir Føroyum. Kunnu teir lata nokur túsund tons av toski í Barents-

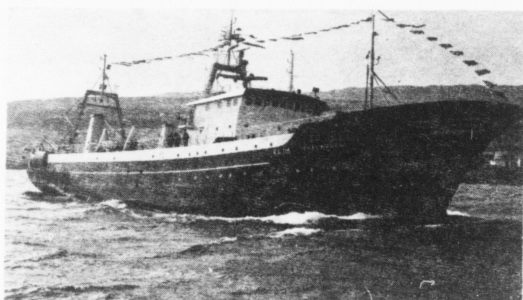
Atli Dam, lögmaður.

havinum, eiga vit at fáa sátt- mála í lag við teir.

Íslandssáttmálarnir hava ó- metaligan týðning, og eg eri glaður um, at svartkaftaveiða og ein møguliga mentur silda- stovnur kunnu fáa betri javnvág í her; tað kundi kanska givið vónir um bettan toskasáttmála í 1978 ella 1979.

Fjórði høvuðstáturin er hann, sum snýr seg um rættindini í hinum ríkisportunum báð- um.

Her koma tvey sjónarmið at standa hvørt móti øðrum. Félagsmarknaðarins, at lima- skapur Danmarkar og Grøn- lands letur kommissionini í hendi at fyriskipa viðvíkjandi fiskiskapi á hesum økjum, og okkara, at ein ríkislutur, sum ikki hevur givið rættindini, sum ríkisborgararnir í Føroyum eiga í

Langfaraflotin hevur enn stóran týðning fyri fiskivinnuna.

land politiskt kann loyva sær burturav at útiýsa øðrum.

Slikt vildi verið beint tvørtur ímóti teim hugsanum, sum enn eiga meirluta í havrættarling- ingum, har skylda einstøku landanna, sum fáa ræði á stórum búskaparlíggum økjum, er at minka avleiðingarnar fyri bú- skap annara, um tey sjálvi troyta egnu mið í stórri mun. Eisini eru á flestu økjum stovnar, sum londini ikki sjálvi orka at rokja, og hava tey tá skyldu at geva øðrum veiðuloyvi. Hartil ferðast summir stovnar igjøgnum so nógvar búskaparøki, at einsamalt land ikki kann loyva sær at áseta reglurnar fyri veiðu.

Hesar skyldur landanna gera tingingar neyðugar, og eru tað tær, sum vit seta álit á, nú sam- ráðast skal til so nógvar síður.

Einki land hevur meira brúk fyri skipaðum viðurskiptum á hesum øki enn Føroyar, tí sum kunnugt hava vit í hesi öld bert veitt umleið 15% av veiðunøgdi- ini — svarandi til 25–30% í virði — á egnum grunnum. Men júst av hesi orsök eiga vit at fara fram við ansni í øllum samráð- ingum um sínámillum rættindi, skal ikki meira verða mist fyri minni.

Vit hava verið samd um at vaksa egna veiðu undir Føroyum og avmarka annara, samstundis sum hildið hevur verið fast um fjarfiskirættindi í tann mun, hetta á nakran hátt læt seg gera. Sáttmálin frá 1973 var fylgja av hesum ynski, og meti eg hann eitt hitt frægasta úrslit av sam- ráðingum, eg sjálvur havi lutti-

Sviaríki, Spania, Portugal og Eysturstýrandi.

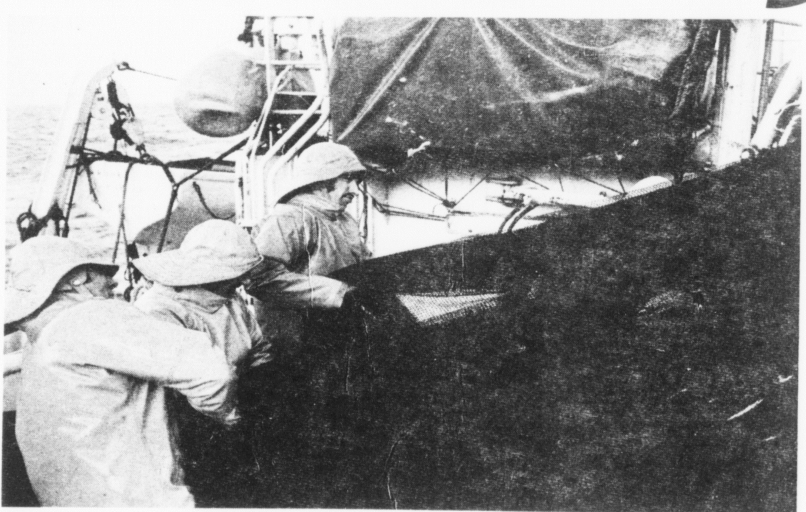
Meting mín er, at Póland, sum undirritaði kassasáttmálin, eigur krav uppá at sleppa at minka fiskiskap sín — sum er ógvuliga lítil — yvir eitt ávíst tíðarskeið, og at ein eigur at hugsa seg væl um, áðrenn ein noktar norðrum landi sum Svi- ariki tey smáu rættindi, teir biðja um.

Hini trý londini vilja royna at taka handelsviðurskipti inn í myndina, men mugu vit vísa hesum aftur og halda fast um, at fiskiveiðurættindini mugu byggja á sínámillum áhuga, og so leingi vit ikki hava stovnar, sum eru ov lítið troyttir, ber tí ikki til at gera sáttmálar.

Í øðrum lagi snýr tað seg um rættindini, við biðja um hjá londum, sum ikki beinleiðis hava áhuga fyri veiðu her, men sum kanska kunnu hava áhuga fyri tekniskari samvinnu.

Kanada og Grønland eru slik lond, og fáa vit framvegis rætt- indini har. Grønlandsrættindini eru lutvist tryggjað igjøgnum ríkisfelagsskapin, men skal eg vanda aftur til tey.

Í Kanada kunnu vit enn veiða um 6.000 tons av toski, 800 tons av svartkalva, væl av hemara og nokur túsund tons av rækjum (ikki nærri ásett) í samband við rækjuveiðu Grønlandsmegin, og hartil nokur túsund tons av summarlotnu. Skal ein meta um hvørjir møguleikar eru fyri vøkstri har, liggja teir í rækju- veiðuni, lodnuveiðini og mögu- ligu í toskaveiðuni, um samvinn-

Krúnborg, februar 1977. Føroyingar fáa lut í íslensku lodnuveiðini.